

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

транснациональными корпорациями. Это и проблема взаимосвязи деятельности транснациональных корпораций с национальным интересом, национальной стратегией и волей, и проблема международного права, и проблема глобальной картины мира, в которой деятельность транснациональных корпораций разворачивается на фоне распределения глобальных ресурсов и глобальных проблем (эксплуатации, ресурсов и т.д.).

Транснациональные корпорации как инструмент, субъект мировой политики усиливает отношение конфронтации, конфликтности между основными субъектами и превращает слабое развитие, отсталость в одну из самых существенных характеристик мира.

Вместе с тем, нельзя не отметить, что многие институты и субъекты мирового политического процесса под влиянием человечества существенно трансформируются и что сами транснациональные корпорации могут служить не только серьезным фактором технологического прогресса, но также способствуют ликвидации разрыва между ядром и периферией, слабого развития и отсталости в мировом хозяйстве в целом.

Оптимальная стратегия государства в условиях глобализации предусматривает не диктат в отношении гражданского общества, а все более тесное кооперирование с ним, делегирование части своих полномочий местному самоуправлению и другим структурам гражданского общества. Тесное сотрудничество государственной власти с профсоюзами, ассоциациями предпринимателей, экологическими, правозащитными и другими общественными организациями позволяет консолидировать общество, активизировать творческие силы нации на самом низовом уровне, адекватно подходить к решению обостряющихся социальных проблем, эффективно контролировать действия бюрократического аппарата и бороться с коррупцией. Это позволяет говорить о возможности успешной интеграции национальных государств в мировое сообщество.

Список источников:

1. Актуальные вопросы глобализации (круглый стол) // Международная экономика и международные отношения. 2009. № 2. -66 с.
2. Бомол У.Д. Экономикс: Принципы и политика: Пер. с англ. / Бомол У.Дж., Блайндер А.С. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009.-528 с.
3. Ваш Ю. Регулирование внешнеэкономической деятельности в России // Внешн. торговля. 2007. № 1. С. 28-30.
4. Гвелесиани Т.В. МСФО: применение в кредитных организациях. - М.: «БДЦ-пресс», 2010.-641 с.
5. Глобализация и современный мировой процесс / Под общ. ред. В.А. Михайлова, В.С. Буянова. - М.: Изд-во РАГС, 2007.-345 с.
6. Госулапов Н.О. Глобализация, миропорядок начала XXI века и Россия // Проблемы теории и практики управления/ Шиман М.: М, 2009. -471 с.
7. Казаков И.А. Транснациональные корпорации и элементы регулирования в мировом экономическом пространстве // Вестник Московского университета. Сер. 6, Экономика. - 2010.-374 с.
8. Ковтуненко А.Н. Роль ТНК в трансформации экономики. 2010. № 4.-34-36 с.
9. Косолопов Н.О. Глобализация, миропорядок начала XXI века и Россия: - М.: Эдиториал, 2009.-127 с.
10. Куликов Л.М. Основы экономической теории. – М.: Юрайт, 2011.
11. Система органов государственного финансового контроля: полномочия, основные направления деятельности и вопросы их координации / Под ред. А.А. Ялбулганова. – М.: Юрайт, 2008.-312 с.
12. Современные международные отношения и мировая политика / Отв. ред. А.В. Торкунов. - М.: Экономика, 2010.-421 с.
13. <http://www.un.org/ru/development/surveys/docs/investments2011.pdf>

ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР ТРАНСКОРДОННОГО РОЗВИТКУ ЄВРОРЕГІОНУ «ЯРОСЛАВНА» (СУМСЬКА ОБЛАСТЬ УКРАЇНИ – КУРСЬКА ОБЛАСТЬ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ)

Михайлова Л.І., д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та євроінтеграції, Сумський національний аграрний університет

Замора О.М., к.е.н., доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та євроінтеграції, Сумський національний аграрний університет

Михайлова Л.І., Замора О.М. Економічний вимір транскордонного розвитку євро регіону «Ярославна» (Сумська область України – Курська область Російської Федерації)

Стаття присвячена дослідженню стану розвитку євро регіону «Ярославна» на північно-східному кордоні України в контексті сучасних умов розвитку регіональної політики та формування її стратегії в Україні. Виявлено процес завершення інституціонального забезпечення транскордонного співробітництва в Україні. Аналітично підтверджено, що створення євро регіону «Ярославна» на східному кордоні принесло регіону ряд позитивних результатів для сфер зовнішньої торгівлі, освіти, культури, спорту, туризму, молодіжної політики. Історично та географічно країни СНД залишаються основними споживачами продукції сумських підприємств, а експорт до Російської Федерації в 1,5 рази перевищує поставки до інших країн світу. Зовнішньоторговельний оборот між підприємствами Сумської та Курської областей за час існування євро регіону зріс вдвічі. Доведено, що загальнодержавна стратегія євроінтеграції може реалізуватися на території області в макромасштабі, тоді як в прикладному аспекті слід усвідомлювати та використовувати потенціал вирішення спільних проблем та соціально-економічного розвитку в рамках євро регіону «Ярославна».

Ключові слова: транскордонне співробітництво, євро регіон, експорт, імпорт.

Михайлова Л.І., Замора О.М. Экономический аспект трансграничного развития евро региона «Ярославна» (Сумская область Украины – Курская область Российской Федерации)

Статья посвящена исследованию состояния развития евро региона «Ярославна» на северо-восточной границе Украины в контексте современных условий развития региональной политики и формирования ее стратегии в Украине. Обнаружен процесс завершения институционального обеспечения трансграничного сотрудничества в Украине. Аналитически подтверждено, что создание евро региона «Ярославна» на восточной границе принесло региону ряд позитивных результатов для внешней торговли, образования, культуры, спорта, туризма, молодежной политики. Исторически и географически страны СНГ остаются основными потребителями продукции сумских предприятий, а экспорт в Российскую Федерацию в 1,5 раза превышает поставки в другие страны мира. Внешнеторговый оборот между предприятиями Сумской и Курской областей за время существования евро региона возрос вдвое. Доказано, что общегосударственная стратегия евроинтеграции может реализовываться на территории области в макромасштабе, тогда как в прикладном аспекте следует осознавать и использовать потенциал решения общих проблем и социально-экономического развития в рамках евро региона «Ярославна».

Ключевые слова: трансграничное сотрудничество, евро регион, экспорт, импорт.

Mikhailova L.I., Zamora O.M. Economic Aspect of the Crossborder Cooperation Development within the «Yaroslavna» Euroregion (Sumy Region of Ukraine – Kursk Region of Russia)

The article is devoted research of development of the European region of «Yaroslavna» status on the north-eastern border of Ukraine in the context of modern terms of development of regional policy and forming of its strategy in Ukraine. Found out the process of completion of the institutions providing of transfrontal collaboration in Ukraine. It is analytically confirmed that creation of the European region of «Yaroslavna» on an east border brought a region the row of positive results for foreign trade, education, culture, sport, youth policy. Historically and geographically the countries of the CIS remain the basic users of products of enterprises, and export in Russian Federation in 1,5 time exceeds delivery in other countries of the world. The value of external trade between the enterprises of the Sumsky and Kursky areas in times of existence of euro region grew twice. It is well-proven that national strategy of euro integration can be realized on territory of area in a macro scale, while in the applied aspect it is necessary to

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

realize and use potential of decision of general issues and socio-economic development within the framework of the European region of «Yaroslavna».

Key words: cross border cooperation, euro regions, export, import.

Постановка проблеми. Регіональна політика країн ЄС приділяє значну увагу фінансовій підтримці та розвитку транскордонного співробітництва, в той час як аналіз українських умов констатує ставлення в нашій державі до цих процесів більше як до данини європейській моді, ніж до реального інструменту регіональної розбудови. Науковці наголошують на «недостатності повноважень органів регіональної влади та нерозвиненості інституцій цього виду співробітництва, відсутності ефективного фінансового механізму реалізації програм прикордонних регіонів держав-сусідів», що є найбільш гостро актуальним для східного кордону України [1]. Також слід відзначити, що, наприклад, польські вчені в дослідженні польсько-української транскордонної зони (єврорегіони «Буг» та «Закарпатський») зазначають, що прикордонні райони показують найнижчий ступінь розвитку серед інших в цих областях [2]. При чому слід пам'ятати, що найбільш позитивний та продуктивний досвід мають саме зазначені західні єврорегіони нашої держави, які отримують фінансову підтримку європейських фондів. Таким чином, важливим є аналіз сучасних умов розвитку транскордонної складової в рамках вітчизняної регіональної політики в контексті міжнародного досвіду та вироблення рекомендацій щодо її вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. На сучасному етапі чимало значення набуває питання удосконалення механізму регулювання регіонального розвитку в контексті розбудови транскордонного співробітництва та створення такої стратегії регіональної політики країни, яка б враховувала особливості прикордонних областей.

Дослідженням питань розвитку регіональної політики та транскордонного співробітництва, позитивних та негативних тенденцій та інших особливостей займається ряд таких вітчизняних вчених, як: Бабєць І., Беленький П., Дацків Р., Долішній М., Ілько І., Куцаб-Бонк К., Кравченко В., Колінько Н., Луцишин П., Луцишин Н., Лендел М., Мікула Н., Матвєєв Є., Макогон Ю., Мокій А., Писаренко С., Рябінін Є., Студеніков І., Терещенко Т. та інші.

Створення і реалізація ефективною регіональної політики в Україні вимагає посиленої уваги до особливостей її регіонів, більшість з яких є прикордонними і тому приймають посильну участь в транскордонному співробітництві. Вивчення та врахування досвіду країн ЄС, де і народилася ідея створення спеціальних утворень з метою посилення співпраці прикордонних регіонів задля спільного ефекту, є необхідною складовою успіху цього процесу.

Формами реалізації транскордонного співробітництва є асоціації та інші аналогічні форми співробітництва суміжних регіонів, що належать різним європейським країнам та мають назву - «єврорегіони». Сучасна діюча законодавча база України не повністю враховує специфіку транскордонного співробітництва, лише охоплює його нормами тих чи інших правових актів та не суперечить принципам міжнародного законодавства. Проте виникають конфліктні ситуації в процесі взаємодії українських прикордонних областей з регіонами сусідніх країн в рамках єврорегіонів: наприклад, якщо вести мову про Російську Федерацію, то її законодавство не містить прямих нормативно-правових актів, які б врегульовували означене питання. Існує думка, що для єврорегіонів, створених за участю місцевих і регіональних общин країн ЄС, взаємодія європейської та української сторони є своєрідним пробним середовищем, де випробовується життєздатність поєднання соціально-економічних та законодавчих умов з метою вирішення спільних проблем [3]. Цей процес розглядається українською стороною, в свою чергу, в якості практичних кроків до реалізації інтеграційної стратегії нашої держави. В той же час, розроблені теоретичні концепції потребують реальних дій та фінансової підтримки, що і забезпечується європейськими фондами. Говорячи про фінансування та практичну наповненість спільної діяльності в рамках єврорегіонів, створених між Україною та країнами СНД, слід відзначити недостатність використання всього потенціалу таким співробітництвом та постійну проблему фінансової підтримки якихось ініціатив – український бюджет не здатний їх фінансувати, російський - здатний, але обмежений законодавчими умовами.

Формулювання цілей статті. Стаття присвячена дослідженню стану розвитку єврорегіону «Ярославна» на північно-східному кордоні України в контексті сучасних умов розвитку та формування стратегії регіональної політики України.

Результати дослідження. ЄС, коліска розбудови транскордонного співробітництва, на своїх зовнішніх кордонах має за мету підвищення життєвого рівня мешканців прикордонних територій, поступово підходячи до повністю інтегрованого транскордонного простору. До цього ця співпраця була направлена на створення умов для адаптації прикордонних територій країн-кандидатів до вступу до ЄС [4].

На північно-східному кордоні України (партнери - РФ, Білорусія) від процесів транскордонного співробітництва очікується стимуляція розвитку контактів між сусідніми областями та вклад в їх розвиток. Відтак, на сьогодні завершується процес створення та інституціалізації транскордонної співпраці по всьому периметру державного кордону, що дає додаткову можливість прикордонним регіонам України деякою мірою реалізувати свій потенціал. Як було зазначено вище, більш продуктивною є діяльність в рамках єврорегіонів, створених на західному кордоні нашої держави, оскільки вони приймають участь в транскордонних проектах, що фінансуються у рамках фінансової допомоги ЄС, зокрема за програмами добросусідства. В той час, як результативними показниками функціонування східних єврорегіонів України виступають одиничні проекти з малим бюджетом. Формування стратегії регіональної політики, спрямованої на підтримку транскордонного співробітництва та максимального використання його потенціалу в рамках східних єврорегіонів, стає актуальним питанням для національного уряду. Таким чином, необхідно говорити про «перенесення основної ваги інтеграційного процесу з центральних органів виконавчої влади на регіони, до органів місцевого самоврядування, територіальних громад» [5].

Розглянемо результати участі східних областей України в процесі функціонування єврорегіонів на прикладі «Ярославни», створеної між Сумською областю України та Курською областю Російської Федерації в 2007 році. З метою вдосконалення інституційного забезпечення функціонування єврорегіону було створено Раду та Секретаріат Єврорегіону, міждепутатську робочу групу по прикордонному співробітництву. Єврорегіон «Ярославна» став членом Асоціації Європейських Прикордонних Регіонів на правах повноправного члена. За весь період існування єврорегіону з 2007 року по 2012 рік було проведено більше 60 спільних транскордонних заходів в його рамках [6].

Звітні матеріали Головного управління економіки Сумської обласної державної адміністрації твердять, що створення єврорегіону «Ярославна» принесло регіону ряд позитивних результатів для сфер зовнішньої торгівлі, освіти, культури, спорту, туризму, молодіжної політики. Так, в 2012 році всі мешканці територій Сумської та Курської областей отримали статус мешканця прикордонної території, що дозволило їм не заповнювати міграційні картки при кожному перетині кордону. Ефективність даного заходу відразу була підтверджена статистичними даними щодо кількості перетинів кордону: так, якщо в 2010 році сумський кордон перетнуло майже 305 тисяч громадян, то на сьогодні ця цифра перевищує 675 тисяч осіб. Для покращення умов перетину кордону керівництво області створило 11 додаткових пунктів пропуску і на 2013 рік планується додатково ввести ще 2 пункти пропуску на Сумсько-Курському кордоні (Юнаківка-Заолешенка та Ворожба-Гьюткіно).

У структурі промисловості Сумського регіону найбільшу питому вагу займають машинобудування, паливна, харчова, хімічна й нафтохімічна промисловості, чия продукція експортується в понад 100 країн світу. На відміну від середньо-українських показників у структурі експорту області переважає продукція з високим ступенем переробки, готові вироби і високотехнологічна продукція.

Частка Сумської області в експортних постачаннях товарів України склала 1,5%, що відповідає 13 місцю серед регіонів України. Також історично та географічно країни СНД залишаються основними споживачами продукції сумських підприємств (питома вага в експорті – 67,4%), таким чином відвантаження до Російської Федерації в 1,5 рази перевищують поставки до інших країн світу (рис. 1).

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

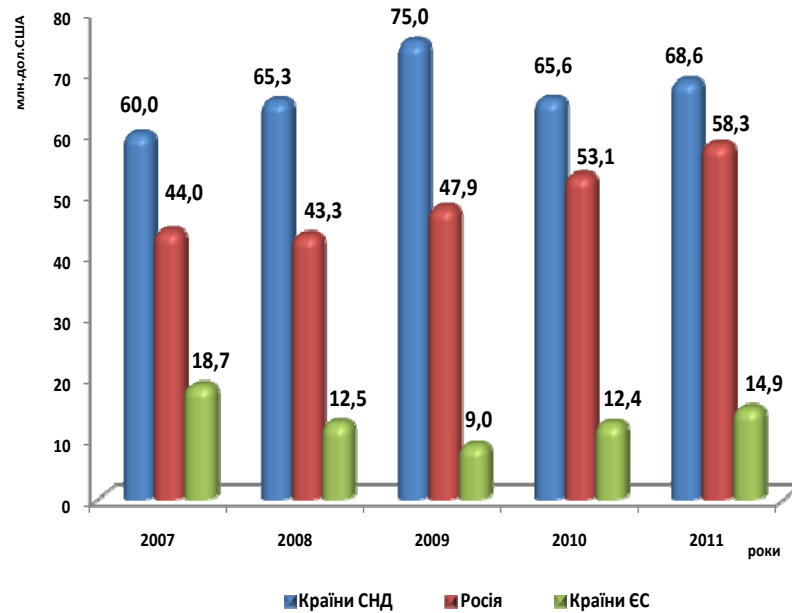

Рис. 1. Динаміка питомої ваги країн СНД, країн ЄС та Російської Федерації в експорті товарів Сумської області, млн. дол. США*
 (*матеріали Головного управління економіки Сумської обласної державної адміністрації)

Експортно-імпорتنі операції з Курською областю здійснювали близько 50 суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, розташованих на території Сумської області. При цьому зовнішньоторговельний оборот між Сумщиною та Курською областю в 2012 році зріс на 26% та склав 58,4 млн. дол. США. Зовнішньоторговельний оборот з Росією за підсумками 2011 року склав 707,3 млн.дол. США і зріс на 42,9%, при цьому експортні поставки склали 583 млн.дол. США і збільшилися на 47,1%, імпорتنі - 124,3 млн. дол. США і збільшилися на 25,9%. Сальдо зовнішньої торгівлі з Росією позитивне і склало 458,7 млн.дол. США (табл. 1).

Динаміка обсягів зовнішньої торгівлі товарами Сумською областю України з Російською Федерацією, млн. дол. США*

Таблиця 1.

Операція	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011р.
Експорт	265,0	234,0	300,4	395,7	341,1	396,3	583,0
Імпорт	80,9	89,7	93,8	108,9	75,0	98,7	124,3
Сальдо (+,-)	184,1	144,3	206,6	286,8	266,1	297,6	458,7

*Опрацьовано за звітними матеріалами Головного управління економіки Сумської обласної державної адміністрації

Аналіз тенденції змін частки поставок до Російської Федерації за часи існування єврорегіону «Ярославна» показує поступове скорочення, що свідчить про пошуки альтернативних ринків збуту товарів сумських підприємств, проте ситуація на зовнішніх ринках у кризові роки знову призвела до зростання питомої ваги Росії в експорті сумської продукції. В імпортних надходженнях області провідну роль продовжують відігравати інші країни світу – 76,1%, загального імпорту, на країни СНД припадало тільки 23,9%. Найбільші обсяги товарів ввозилися з Німеччини – 25,4%, Російської Федерації – 21%, Естонії – 5,8%, Польщі – 5%, Нідерландів – 4,5%, Китаю – 3%

Зовнішньоторговельний оборот Сумської області з Курською областю в рамках Єврорегіону "Ярославна" в 2011 році склав 46 млн. дол. США., в той час як в 2007 році він не перевищував половини цього обсягу.

У 2011 році іноземними компаніями продовжувалася реалізація інвестиційних проектів:

- з випуску шоколадної продукції (ЗАТ "Крафт Фудз Україна"),
- виробництва керамічних будівельних матеріалів (ТОВ "Керамейя"),
- укрупнювальних засобів (ТОВ "ГУАЛА КЛЮЖЕРС УКРАЇНА"),
- коркувальних засобів та поліграфічних виробів (ПАТ "Технологія"),
- молочних продуктів (ПАТ "Бель Шостка Україна"),
- вирощування та переробки сільськогосподарської продукції (ТОВ "Українсько-голландська аграрна компанія", ТОВ "Ук.Аз.-Дружба"),
- ТОВ "Ананта" розпочато реалізацію проекту з виробництва ПЕТ-пляшок.

Досягнуто домовленості з керівництвом ВАТ "ФАРМАК" щодо створення підприємства з виробництва активних фармацевтичних інгредієнтів та ТОВ "Шосткинський скляний завод "СТЕМА" щодо організації виробництва листового скла флоат-методом на базі виробничих потужностей ВАТ АК "Свема".

Щодо реалізації проектів транскордонної співпраці, то Головне управління економіки Сумської обласної державної адміністрації повідомляє про наступні 3 проекти, що були успішно реалізовані (табл. 2) [7].

**ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

Таблица 2.

Проекты, реалізовані в рамках сврорегіону "Ярославна", у 2007-2012 роках *

№	Назва проекту, термін реалізації	Партнери за проектом	Джерела фінансування та обсяги	Результат реалізованих проектів
1	Міжнародний табір студентського активу "Слов'янська співдружність" 2007-2012 роки	Комітет у справах молоді та туризму Адміністрації Курської області Російської Федерації, управління у справах сім'ї, дітей і молоді Сумської обласної державної адміністрації	Регіональні бюджети, бюджети вищих навчальних закладів 300,0 тис. грн.	Зміцнено міжнародні молодіжні зв'язки, забезпечено розвиток добросусідських взаємин прикордонних територій, створено спільний інформаційний простір в сфері міжнародного молодіжного співробітництва
2	Капітальний ремонт донного водоспуску гідровузла Костянтинівського водосховища на річці Синяк Кореневського району Курської області Російської Федерації 2008-2011 роки	Сумська обласна державна адміністрація, Адміністрація Курської області Російської Федерації	Регіональні бюджети 1 млн. грн.	Реалізація проекту здійснена у рамках Сврорегіону "Ярославна". Здійснено капітальний ремонт донного водоспуску гідровузла Костянтинівського водосховища на річці Синяк
3	Міжнародний студентський табір "Ближче один до одного" 2009-2012 роки	Сумський національний аграрний університет, Курська державна сільсько-господарська академія	Бюджети вищих навчальних закладів 50,0 тис. грн.	Забезпечено розвиток добросусідських взаємин між представниками студентської молоді вищих навчальних закладів на ідеях розвитку транскордонного співробітництва

*матеріали Головного управління економіки Сумської обласної державної адміністрації)

Також керівництво сврорегіону повідомляє про наступні проекти та програми, які плануються до започаткування в рамках «Ярославни»:

1. Розробка концепції розвитку транскордонного співробітництва у напрямку зниження екологічного навантаження прикордонних областей-учасниць сврорегіону "Ярославна".
2. Розробка концепції поводження з відходами на регіональному рівні.
3. Розробка Єдиного порядку поводження з побутовими та промисловими відходами на регіональному рівні в рамках співробітництва областей - учасників сврорегіону "Ярославна".
4. "Комплексне екологічне обстеження басейну річки Псел на межі України та Росії".
5. "Туристсько-рекреаційні ресурси українсько-російського прикордоння"
6. Інформаційне поле прикордоння.
7. "Комплексне фольклорне дослідження порубіжжя Сумської і Курської областей".
8. Історія населення межиріччя Сейму та Псла у VIII-XIII ст.
9. Дослідження ситуації в молодіжному середовищі прикордонних районів з метою підготовки наукових рекомендацій для розробки соціальних програм.
10. "Розробка основ стратегії формування здорового способу життя молоді, що навчається".
11. Дослідження тенденцій розвитку соціально-демографічних процесів у прикордонних областях України та Російської Федерації: аналіз сучасних проблем та розробка механізмів їх вирішення.

На 2013 рік зокрема заплановано 2 абсолютно нових та практично значимих проекти щодо вдосконалення функціонування сврорегіону «Ярославна»: це створення веб-порталу yaroslavna.net, а також запровадження науково-освітнього середовища через мережеві системи.

Висновки та пропозиції. Відтак, можемо констатувати готовність обласної державної адміністрації та керівних органів сврорегіону «Ярославна» і в подальшому працювати з метою активізації міжрегіонального та транскордонного співробітництва з російськими партнерами, де особлива увага приділятиметься найкоршому практичному ефекту від створеного транскордонного утворення.

В той час, як на центральному рівні загальнодержавна стратегія розвитку спрямована на розвиток інтеграційних стосунків з країнами ЄС, Сумська область історично та географічно «прив'язана» до сусідніх областей Російської Федерації. Тому робити кардинальну зміну вектору співпраці та розвитку контактів в сторону ЄС було би просто не розумно ні з економічної, ні з соціальної, ні з політичної точки зору. Таким чином, загальнодержавна стратегія євроінтеграції може реалізовуватися на території області в макромасштабі, тоді як в прикладному аспекті слід усвідомлювати та використовувати потенціал вирішення спільних проблем та соціально-економічного розвитку в рамках сврорегіону «Ярославна», тим паче, що практичний ефект від цього в результаті аналізу основних показників є очевидним.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Полівода І. Особливості транскордонного співробітництва в реалізації державної регіональної політики в Європі та Україні на прикладі сврорегіону «Буг» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2012/osoblyvosti-transkordonnoho-spivrobotnytstva-v-realizatsiji-derzhavnoji-rehionalnoji-polityky-v-evropi-ta-ukrajini-na-pryklyadi-jevrorehionu-buh/> – Назва з екрану.
2. Mikula-Bączek E., Czynniki ograniczające i aktywizujące współpracę transgraniczną Polski i Ukrainy, artykuł przygotowany na Międzynarodową Konferencję Naukową: Spójność społeczno-ekonomiczna a modernizacja regionów Transgranicznych, współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Śąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina INTERREG III A/TACIS CBC, Rzeszów, 21-23 listopada 2007 roku, Uniwersytet Rzeszowski. - P. 118.
3. Scott, Joanne, Regional policy: an evolutionary perspective / The evolution of EU law.- Oxford: Oxford University Press, 1999.- P.648-649.
4. Пиц М. Використання європейського досвіду транскордонного співробітництва в зовнішній політиці України [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gev/2009_2/WORLD/GEB_2009_No2-M_Pyts-Using_the_experience_of_European_cross_border_cooperation_3.pdf. – Заголовок з екрану.
5. Еврорегионы// Информационный портал Межрегионального приграничного сотрудничества. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://euroregion.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=60&Itemid=37. – Назва з екрану.
6. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу / Указ Президента України від 11.06.1998 р № 615/98 // Офіційний вісник України.- 1998.- № 24.- Ст.870.

**ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

7. «Ярославна»: масса общих проектов [Электронный ресурс] / Суспільно діловий щотижневик «Ваш шанс». Режим доступу: <http://shans.com.ua/?m=nr&in=415&ir=2>. – Назва з екрану.

ИССЛЕДОВАНИЕ СПОСОБОВ ИЗМЕРЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА И РАЗВИТИЯ

Мовсисян М. Э. канд. экон. наук, доцент кафедры “Статистики” Армянского государственного экономического университета

Мовсисян М.Э. Исследование способов измерения экономического роста и развития.

У экономического развития есть несколько измерений: есть количественное измерение (рост), есть качественное измерение (структура), есть темпоральное измерение (длительность, колебательный характер, неравномерность, гетерохронность). Кроме этого есть также социальное, человеческое, и экологическое измерения. В данной статье делается акцент только на способов измерения роста. Измерение такого явления как развитие представляет собой самостоятельную и довольно непростую задачу. Тем не менее, в силу исключительной важности этого вопроса необходимо сделать некоторые комментарии. Во-первых, измерить любое сложное явление возможно, включая такое явление как развитие, но это можно сделать на основе теории измерений. Вне ее все попытки обречены. Во-вторых, в силу известной сложности, а также науко- и трудоемким характером проблемы, определение предмета измерения и всех заинтересованных в таком измерении сторон, должно решаться серьезным коллективом исследователей, практиков и политиков. В третьих, в полный рост встала проблема непрофессионального использования, например, такого показателя как ВВП. Прежде всего, содержание этого показателя зачастую некорректно трактуется, к нему стали предъявлять «завышенные» требования, приписывая ему некую универсальность, возможность измерения качества жизни, или процветания.

Ключевые слов: Экономический рост, экономический развитие, паритет покупательной способности, потребления основного капитала, расходы на конечное потребление.

Мовсисян М.Е. Дослідження способів вимірювання економічного зростання і розвитку.

У економічного розвитку є кілька вимірів: є кількісний вимір (зростання), є якісний вимір (структура), є темпоральний вимір (тривалість, коливальний характер, нерівномірність, гетерохронність). Крім цього є також соціальне, людське, і екологічне вимірювання. У даній статті робиться акцент тільки на способів вимірювання росту. Вимірювання такого явища як розвиток являє собою самостійну і досить непросте завдання. Тим не менш, в силу виняткової важливості цього питання необхідно зробити деякі коментарі. По-перше, виміряти будь-яке складне явище можливо, включаючи таке явище як розвиток, але це можна зробити на основі теорії вимірювань. Поза її всі спроби приречені. По-друге, в силу відомої складності, а також науко-і трудомістким характером проблеми, визначення предмета вимірювання та всіх зацікавлених у такому вимірі сторін, повинно вирішуватися серйозним колективом дослідників, практиків і політиків. У третій, в повний зріст постала проблема непрофесійного використання, наприклад, такого показника як ВВП. Перш за все, зміст цього показника часто некоректно трактується, до нього стали пред'являти «завишені» вимоги, приписуючи йому якусь універсальність, можливість вимірювання якості життя, або процвітання.

Ключові слів: економічне зростання, економічний розвиток, паритет покупательной здібності, споживання основного капіталу, витрати на кінцеве споживання.

Movsisyan M. Research of the measuring methods of economic growth and development.

There are a several methods of measuring the economic development - quantitative (growth), qualitative (structure) and fluctuation (duration, frequency, disproportion). There are also social, humanistic and ecological measurements. In this issue the focus is only on the measuring methods of growth. Here are presented indexes used in local researches and international comparisons. Considering the exclusive significance of the point there is a need of some commentaries. First of all every complex phenomenon can be measured, including such a phenomenon as the development is, it can be done with the theory of measurement. Second, according to the degree of complexity and the scientific and labor problems, the definition of the object of measurement must be determined by serious researchers, experts and politicians. Third, derived from such indicators as the non-professional usage of GDP. First of all, the content of that indicators is often wrongly interpreted, it's being offered “exaggerated” claims, assigning to it versatility, the measurements of the standards of living of the population, and so on.

Keywords: economic growth, economic development, purchasing power parity, consumption of fixed capital, final consumption expenditures

Характер и динамика экономического развития страны являются предметом самого пристального внимания экономистов и политиков. От того, какие процессы происходят в динамике и уровне развития, какие при этом происходят структурные изменения в национальной экономике, зависит очень многое в жизни страны и ее перспективах.

В связи с трудностями измерения процесса экономического развития в макроэкономике чаще всего анализируют экономический рост, хотя это лишь один из критериев экономического развития. Экономический рост есть составляющая экономического развития:

Экономический рост может измеряться как физическом выражении (физический рост), так и в стоимостном (стоимостной рост). Первый способ более надежен (так как позволяет исключить воздействие инфляции). Второй способ употребляется чаще, однако не всегда возможно до конца “очистить” его от инфляции.

Экономический рост как количественный показатель определяется и измеряется двумя взаимосвязанными способами:

- 1) как увеличение реального валового внутреннего продукта (ВВП) за некоторый период времени;
- 2) как увеличение за некоторый период времени реального ВВП на душу населения.

Эти две способы оценки экономического роста взаимосвязаны и применяются в зависимости от конкретных целей и задач.

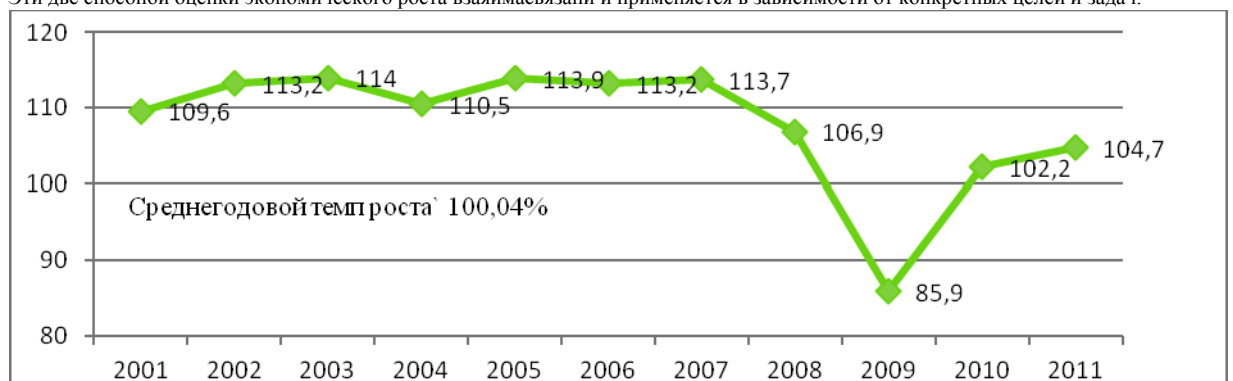

Рис. 1 – Индексы реального объема валового внутреннего продукта/темпа роста (в процентах к предыдущему году) [2ст 24-25]
Изменения реального объема ВВП дает представление о изменениях внешних количественных параметров.